

YENİ İŞ MAHKEMELERİ KANUNU ÇERÇEVESİNDE ARABULUCULUK

Bilindiği üzere 25.10.2017 tarihinde Resmî Gazetede yayınlanarak kesinleşen ve 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girecek olan 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu ile çalışma hayatında yeni bir döneme geçilecektir.

Toplumun büyük bir kesimini oluşturan işçi ve işvereni ilgilendiren düzenlemeleri ve bu kanunla hukuk sistemimize giren zorunlu arabuluculuk kavramını en çok karşılaştığımız sorularla açıklamak istedim.

İşte, işçi ve işvereni 7036 sayılı İş Mahkemesi Kanunu ile bekleyen yenilikler;

1) ARABULUCULUK NEDİR? ARABULUCU KİMDİR? HANGİ DAVALARDA ARABULUCUYA GİDİLİR?

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu 2. maddesine göre arabuluculuk; sistematik teknikler uygulayarak görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren -tarafların çözüm üretememesi durumunda çözüm önerisi de getirebilen- uzmanlık eğitimi almış, tarafsız ve bağımsız üçüncü kişinin katılımı ile ihtiyari olarak yürütülen çözüm yöntemidir.

Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere bu faaliyeti yürüten ve Adalet Bakanlığı tarafından düzenlenen arabulucular siciline kaydedilmiş olan gerçek kişiye arabulucu denir.

İçinde yabancılık unsuru taşıyanlar da dahil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözümlenmesinde uygulanır. Ancak aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir.

2) ARABULUCUYA BAŞVURMAK ZORUNLU MUDUR? HANGİ UYUŞMAZLIKLARDA ARABULUCUYA BAŞVURMAK DAVA ŞARTIDIR? ARABULUCUYA BAŞVURMAK MAHKEMEYE GİTMEME ENGEL MİDİR?

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu 3. maddesine göre: Kanuna, bireysel veya toplu iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı tazminatı ile işe iade talebiyle açılan davalarda arabulucuya başvurmak dava şartıdır.

Ancak iş kazası ve meslek hastalığından kaynaklanan maddi ve manevi tazminat ve bunlarla ilgili tespit, itiraz ve rücu davalarında arabulucuya başvurmak dava şartı değildir.

Arabulucuya başvurmanın zorunlu olduğu durumlarda dava açıldığının anlaşılması halinde mahkemece herhangi bir işlem yapılmadan dava şartı yokluğu sebebi ile davanın usulden reddine karar verilir.

Arabulucuya gitmek zorunlu ama anlaşmak zorunlu değildir. Arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamaması halinde son tutanağın düzenlendiği tarihten itibaren iki hafta içerisinde İş Mahkemesinde dava açılabilir.

3) ARABULUCULUK GÖRÜŞMELERİNE KİMLER KATILABİLİR?

Arabuluculuk görüşmelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler. İşverenin yazılı belgeyle yetkilendirdiği çalışanı da görüşmelerde işvereni temsil edebilir ve son tutanağa imza atabilir.

4) ARABULUCUYA BAŞVURMAK BİR SÜREYE TABİ MİDİR? ARABULUCU NE KADAR SÜRE İÇERİSİNDE GÖRÜŞMELERİ NETİCELENDİRMEK ZORUNDADIR?

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu madde 11'e göre; İş sözleşmesi feshedilen işçi, fesih bildiriminin tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde işe iade talebiyle arabulucuya başvurmak zorundadır.

Arabulucu, atandıktan üç hafta içinde görüşmeleri sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hallerde arabulucu tarafından en fazla bir hafta uzatılabilir.

5) DAVA ŞARTI OLAN DURUMLARDA ARABULUCULUK GÖRÜŞMELERİNE KATILMAMANIN SONUCU NEDİR? HERHANGİ BİR YAPTIRIMI VAR MIDIR?

Taraflardan birinin geçerli bir mazeret göstermeksizin ilk toplantıya katılmaması sebebiyle arabuluculuk faaliyeti sona ererse bu durum son tutanakta belirtilir. Katılmayan taraf açılan davada tamamen ya da kısmen haklı çıksa bile yargılama giderinin tamamından sorumlu tutulur. Ayrıca bu taraf lehine vekalet ücretine de hükmedilemez.

6) ASIL İŞVEREN VE ALT İŞVEREN DURUMLARINDA ARABULUCUYA BAŞVURULDUĞUNDA NELERE DİKKAT EDİLMELİ?

Asıl işveren ve alt işveren durumunda arabulucuya başvurulduğunda anlaşmanın gerçekleştirilmesi için en önemli husus işverenlerin birlikte görüşmelere katılması ve iradelerinin birbirine uygun olmasıdır.

7) ARABULUCUYA BAŞVURMANIN EKONOMİK BOYUTU NEDİR?

Arabuluculuk müessesine başvurmak mahkemeye başvurmaya göre oldukça ekonomik sayılır. Dava harcı, mahkeme giderleri, vekalet ücreti gibi masraflar yoktur. Bunun yanı sıra, arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılamadığı için görüşme yapılamaması veya iki saatten az süren görüşmelerde tarafların anlaşamamaları hallerinde iki saatlik ücret tutarı Adalet Bakanlığı bütçesinden ödenir.

Tarafların anlaşmaları sonucunda arabuluculuk ücreti aksi kararlaştırılmadıkça Adalet Bakanlığınca tespit edilen Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesine göre taraflarca eşit olarak karşılanır.

8) ARABULUCUYA BAŞVURULDUĞUNDA ZAMAN AŞIMI VE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELER İŞLER Mİ?

Arabulucuya başvurulmasından arabulucunun düzenlediği son tutanak tarihine kadar geçen sürede zaman aşımı durur, hak düşürücü süreler işlemez.

9) TAZMİNATLARDA ZAMAN AŞIMI 5 YILA İNDİ Mİ?

İş sözleşmesinden kaynaklanmak kaydıyla hangi kanuna tabi olursa olsun yıllık izin ücreti ile a) kıdem tazminatı b) iş sözleşmesinin bildirim şartına uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminat c) kötü niyet tazminatı d) iş sözleşmesinin eşit davranma ilkesine uyulmaksızın feshinden kaynaklanan tazminatların zamanaşımı süresi 25.10.2017 tarihinden itibaren on yıldan beş yıla indirilmiştir.

10) GAZETECİ VE GEMİ ADAMLARI DAVA ŞARTI KAPSAMINDA İŞÇİ MİDİR?

7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu 3. Maddesi 20. fıkrası şu şekildedir; 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi hakkında kanunda düzenlenen gazeteci ile 854 sayılı Deniz İş Kanunu'nda düzenlenen gemi adamı bu madde kapsamında işçi sayılır.

Buradan da açıkça anlaşılacağı üzere bu kanunlar kapsamındaki gazeteciler ve gemi adamları işçi statüsünde sayılarak arabuluculuğa başvuru konusunda dava şartı kapsamına alınmıştır.

7036 sayılı İş Mahkemeler Kanununda yapılan değişiklikleri ve dava şartı olarak arabuluculuğu en çok karşılaştığımız sorularla kısaca özetlemeye çalıştım.

Tüm bu yenilik ve düzenlemelerin toplumsal barış ve uzlaşma kültürüne hayırlı olmasını dilerim.

Av. Arb. Eda Günday

BADER: Bağımsız Arabulucular Derneği kurucu üyesi

BAM: Bağımsız Arabulucular Merkezi kurucu üyesi

